

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПРАКТИЧНОЇ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА АРТМЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор

Валерій МАРЧЕНКО

2025р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ НАУКИ

для здобувачів вищої освіти

Галузь знань
Спеціальність
Освітній рівень
Освітня програма
Вид дисципліни

В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»

В12 Культурологія та музеєзнавство

третій (освітньо-науковий)

«Теоретичні засади культурології»

обов'язкова

Форма навчання	денна, заочна
Навчальний рік	2025/2026
Кількість кредитів ECTS	4/120
Мова викладання, навчання й оцінювання	українська
Форма підсумкового контролю	залік, екзамен

Київ-2025

Розробник:

Сіверс Валерій Анатолійович, доктор філософських наук, професор,
професор кафедри гуманітарних дисциплін

ЗАТВЕРДЖЕНО:

В.о. завідувача кафедри
гуманітарних дисциплін
Протокол № 1 від 28 серпня 2025 р.

 Сергій ЛИТВИН

Погоджено з гарантом освітньої програми «Теоретичні засади культурології»

Гарант освітньої програми _____ Ольга ОВЧАРУК

© Сіверс В.А., 2025

© НАКККиМ, 2025

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Анотація (опис) навчальної дисципліни (зокрема міждисциплінарні зв'язки).

Навчальна дисципліна «Філософія науки» належить до переліку обов'язкових дисциплін ОП «Теоретичні засади культурології» спеціальності В12 «Культурологія та музеєзнавство» третього (освітньо-наукового) рівня, що викладається у 1–2 семестрах. Формою підсумкового контролю є залік і екзамен. Загальна кількість годин – 120 (кредитів ЄКТС – 4).

Денна форма: контактні години – 32: лекційні – 32 год., модульний контроль – 8 год., для самостійної роботи здобувачів визначено 80 год.

Заочна форма: контактні години – 8: лекційні – 8 год., модульний контроль – 4 год., для самостійної роботи здобувачів визначено 108 год.

Навчальна дисципліна має міждисциплінарні зв'язки з таким дисциплінами, як «Актуальні проблеми історії української культури», «Історичний розвиток державотворення та суспільно-політичні процеси в Україні».

2. Мета дисципліни – формування в аспірантів цілісного уявлення про характер взаємодії природничо-наукового та соціогуманітарного знання крізь призму філософського бачення і на основі засвоєння досяжних наразі меж гносеологічного пошуку в його актуальній парадигмі та відпрацювання базових навичок професійної діяльності (аналітичної, навчальної, експертної, консультативної, інформаційної, комунікативної, організаційно-методичної) у сфері філософії науки.

3. Завдання:

- ґрунтовно засвоїти основи філософсько-теоретичних засад сучасного бачення картини реальності ;
- набути навички абстрактного мислення;
- навчитись використовувати отримані знання при побудові засад теоретичного дискурсу з предмету;
- навчитись розрізняти й оцінювати характер суперечностей культури і науки та відпрацювати навички свідомої громадської позиції в запропонованих чи обраних прикладах ситуації особистого вибору.

4. Компетентності, яких набуває аспірант при вивченні дисципліни відповідно до освітньої програми:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати комплексні проблеми та складні спеціалізовані задачі у сфері культурології та музеєзнавства при здійсненні науково-дослідницької діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 6. Здатність дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній

діяльності.

СК 7. Здатність розуміти матеріальну та духовну цінність художнього об'єкту в різних хронологічних межах та географічних ареалах у відповідному історико-художньому, економічному, соціокультурному, інституціональному та міжнародному контекстах.

СК 8. Здатність до побудови та використання існуючих та власних теоретичних моделей в культурологічному та музеєзнавчому дискурсі для глибокого переосмислення наявних та створення нових цілісних знань з метою розширення європейського гуманітарного дискурсу в контексті євроантлантичної інтеграції

5. Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 2. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями результати наукових досліджень, теоретичні та прикладні проблеми культурології та музеєзнавства державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у фахових вітчизняних та провідних міжнародних наукових виданнях.

ПРН 4. Глибоко розуміти загальні принципи та методи гуманітарних наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері культурології та музеєзнавства, а також у викладацькій практиці.

ПРН 5. Розробляти та реалізовувати наукові та інноваційні міждисциплінарні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання або професійну практику, розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми культурології та музеєзнавства з дотриманням норм академічної етики та врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів.

Програма навчальної дисципліни складається з чотирьох модулів:

Модуль 1. *Філософія науки у структурі світогляду та пізнання. Початок філософії*

Модуль 2. *Міф і релігія як історичні форми трансгресії знання*

Модуль 3. *Раціоналізм і суспільство*

Модуль 4. *Істина і воля у філософському вимірі*

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назва розділу і теми	кількість годин			
		денна форма			
		усього	з них		
л	м.к.		с.р.		
<i>1 семестр</i>					
МОДУЛЬ 1. ФІЛОСОФІЯ НАУКИ У СТРУКТУРІ СВІТОГЛЯДУ ТА ПІЗНАННЯ. ПОЧАТОК ФІЛОСОФІЇ					
1.1.	Структура філософського знання і світогляд. Початок філософії	14	4		10
1.2.	Біфуркація логосу та біфуркація думки. Платон і Аристотель	14	4		10
	Модульний контроль	2		2	
	Разом за модуль 1	30	8	2	20
МОДУЛЬ 2. МІФ І РЕЛІГІЯ ЯК ІСТОРИЧНІ ФОРМИ ТРАНСГРЕСІЇ ЗНАННЯ					
2.1.	Міф в історичній трансформації до наукового знання	14	4		10
2.2.	Релігія як історична межа міфологічного та наукового пізнання світу	14	4		10
	Модульний контроль	2		2	
	Разом за модуль 2	30	8	2	20
<i>2 семестр</i>					
МОДУЛЬ 3. РАЦІОНАЛІЗМ І СУСПІЛЬСТВО					
3.1.	Криза раціоналізму як шлях до повноти	14	4		10
3.2.	Суспільство і економіка в нових пізнавальних вимірах у добу Модерну	14	4		10
	Модульний контроль	2		2	
	Разом за модуль 3	30	8	2	20
МОДУЛЬ 4. ІСТИНА І ВОЛЯ У ФІЛОСОФСЬКОМУ ВИМІРІ					
4.1.	Воля як засновок нової моделі розуміння людини	14	4		10
4.2.	Істина на перетині науково-філософського знання	14	4		10
	Модульний контроль	2		2	
	Разом за 4 модуль	30	8	2	20
	Разом з дисципліни	120	32	8	80

№ з/п	Назва розділу і теми	кількість годин			
		заочна форма			
		Усього	з них		
л	м.к.		с.р.		
<i>1 семестр</i>					
МОДУЛЬ 1. ФІЛОСОФІЯ НАУКИ У СТРУКТУРІ СВІТОГЛЯДУ ТА ПІЗНАННЯ. ПОЧАТОК ФІЛОСОФІЇ					
1.1.	Структура філософського знання і світогляд. Початок філософії	15	1		14
1.2.	Біфуркація логосу та біфуркація думки. Платон і Аристотель	15	1		14
	Разом за модуль 1	30	2		28
МОДУЛЬ 2. МІФ І РЕЛІГІЯ ЯК ІСТОРИЧНІ ФОРМИ ТРАНСГРЕСІЇ ЗНАННЯ					
2.1.	Міф в історичній трансформації до наукового знання	14	1		13
2.2.	Релігія як історична межа міфологічного та наукового пізнання світу	14	1		13
	Модульний контроль	2		2	
	Разом за модуль 2	30	2	2	26
<i>2 семестр</i>					
МОДУЛЬ 3. РАЦІОНАЛІЗМ І СУСПІЛЬСТВО					
3.1.	Криза раціоналізму як шлях до повноти	15	1		14
3.2.	Суспільство і економіка в нових пізнавальних вимірах у добу Модерну	15	1		14
	Разом за модуль 3	30	2		28
МОДУЛЬ 4. ІСТИНА І ВОЛЯ У ФІЛОСОФСЬКОМУ ВИМІРІ					
4.1.	Воля як засновок нової моделі розуміння людини	14	1		13
4.2.	Істина на перетині науково-філософського знання	14	1		13
	Модульний контроль	2		2	
	Разом за 4 модуль	30	2	2	26
	Разом з дисципліни	120	8	4	108

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1. ФІЛОСОФІЯ НАУКИ У СТРУКТУРІ СВІТОГЛЯДУ ТА ПІЗНАННЯ. ПОЧАТОК ФІЛОСОФІЇ

Тема 1. СТРУКТУРА ФІЛОСОФСЬКОГО ЗНАННЯ І СВІТОГЛЯД. ПОЧАТОК ФІЛОСОФІЇ

Анотація до лекції 1.1

Окреслення предмета філософії як науки, визначення відмінності гносеологічних підходів науки і філософії. Начерк історичних особливостей і етапів становлення методології двох напрямів пізнання. Початок філософії. Пошук першооснови. Апорії Зенона. Атомізм Демокріта.

План

1. Протилежність наукової та філософської методології та їхня єдність.
2. Історичні пошуки відповідей на проблеми пізнання.
3. Структура філософського знання.
4. Світоглядна функція філософії науки.
5. Міфологічне коріння філософії.
6. Пошук першооснови.

Завдання для самостійної роботи до теми 1.1

1. Самостійно осмислити визначення науки філософії в тлумаченні наведеної у лекції «астрономічної» метафори.
 2. Самостійно дати визначення предметів науки і філософії та запропонувати тлумачення їх обмеженості.
 3. Написати есе на тему «Моє розуміння бачення філософії у поглядах Й. Гете, М. Монтеня, К. Ясперса».
 4. Охарактеризувати поняття «ніщо» у Парменіда. Чи були спростовані апорії?
 5. Чи можна назвати українців філософською нацією, чому?
- Література: 1, 4–6, 9, 11, 12, 14, 15, 19, 33, 38, 39.*

Тема 1.2. БІФУРКАЦІЯ ЛОГОСУ ТА БІФУРКАЦІЯ ДУМКИ. ПЛАТОН І АРИСТОТЕЛЬ

Анотація до лекції 1.2.

Софістика – підстави виникнення і практика. Слово як інструмент впливу на свідомість та соціум. Від Протагора до Сократа. Платон і Аристотель.

План

1. Софістика – причини появи та сутність підходу.
2. Сократівський поворот у філософії.
3. Платонівська концепція реальності, теорія пізнання та соціальна філософія.
4. Аристотель – філософ-енциклопедист. Від поняття «універсалії» до «етики».

Завдання для самостійної роботи до теми 1.2

1. Знайдіть приклади софізмів поза текстом і поясніть спосіб їхнього утворення, спираючись на тест лекції.

2. Які українські міфологічні наративи Вам відомі, чи виявляють вони у своїй структурі та контенті ознаки «філософічності»?

3. Чи можете Ви навести докази неможливості мислити ніщо за Парменідом, які зростають з одного логічного ходу думки?

4. Спробуйте просторово уявити образ Платонівської печери і запропонувати його заперечення.

Література: 1, 4–6, 9, 11, 12, 14, 15, 19, 33, 38, 39.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

Модульний контроль № 1 проводиться з метою оцінки засвоєння тем першого модуля «Філософія науки в структурі світогляду та пізнання. Початок філософії.» і передбачає виконання письмової відповіді на питання одного з двох варіантів модульного контролю. Надаю взірець варіанту:

Стисло зробити розбір основних складових визначення науки, філософії, визначити співвідношення понять «наука» і «філософія». Розкрити смисл поняття «філософія науки». Дати характеристику історичним варіантам філософського розуміння першооснови. Вирішення проблеми апорій у Демокрита. Сутність методу Сократа. Теорія ідей Платона. Сутність поняття метафізика у Аристотеля.

Варіант 1

1. Розкрити смисл поняття «філософія науки».
2. Сформулювати ваше розуміння поняття «першооснова».
3. Дати характеристику методу Сократа.
4. Сутність поняття метафізика у Аристотеля.

Критерії оцінювання. Письмова відповідь на варіант контрольного завдання оцінюються від 1 до 8-х балів (за правильність відповіді – 6 балів, за логічність суджень – 1 бал, за обґрунтованість і самостійність суджень – 1 бал).

МОДУЛЬ 2. МІФ І РЕЛІГІЯ ЯК ІСТОРИЧНІ ФОРМИ ТРАНСГРЕСІЇ ЗНАННЯ

Тема 2.1. МІФ В ІСТОРИЧНІЙ ТРАНСФОРМАЦІЇ ДО НАУКОВОГО ЗНАННЯ

Анотація до лекції 2.1.

Суперечливість застосування поняття «логос» до предметності міфу. Поняття «неповноти». Опис альтернативних форм пізнання.

План

1. Міф і міфологія як первинна форма усвідомлення існування.
2. Релігія як перетворена форма існування міфу.

3. Альтернативні форми пізнання у царині релігійного усвідомлення світу (містицизм).

4. Філософія як шлях самостійності думки.

5. Аксиологізм.

6. Онтогносеологізм.

Завдання для самостійної роботи до теми 2.1.

1. Осмислити й обґрунтувати соціальні та ціннісні функції міфу та їхню відмінність.

2. У чому привабливість (сила) релігії?

3. Як пояснити вплив містицизму на свідомість і в чому він полягає?

Література: 1, 2, 3, 9–12, 15, 19, 23, 24, 38–40.

Тема 2.2. РЕЛІГІЯ ЯК ІСТОРИЧНА МЕЖА МІФОЛОГІЧНОГО ТА НАУКОВОГО СПРИЙНЯТТЯ СВІТУ

Анотація до лекції 2.2.

Проекційні властивості міфології. Роль метафори . Суміжність метафори та релігійного світосприйняття. Конциліарний спосіб фіксації істини. Гностицизм.

План

1. Міф як сутність і явище одночасно.

2. Роль міфу в конструюванні реальності. Деконструкція, реконструкція і конструкція.

3. Роль метафори у пізнанні. Метафора в контексті релігійної свідомості.

5. Конциліарний спосіб фіксації істини.

4. Гностицизм як альтернативний шлях сприйняття реальності.

Завдання для самостійної роботи до теми 2.2.

На основі обраного самостійно міфологічного нарративу спробуйте розкрити положення, що міф становить сутність і явище одночасно. Розкрийте смисл розглянутої в тексті лекції фрази «Любов – це подорож». Обґрунтуйте зв'язок понять «істина», «волютаризм» і «конциліарна істина». Як змінюється роль Іуди у гностицизмі.

Література: 1, 2, 3, 9–13, 19, 23–25, 38–40.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

Соціальні, онтологічні та психо-аксіологічні функції міфу. Історичні форми альтернативного знання. Сутність метафори. Механізм метафори. Зв'язок метафори з утворенням релігійності. Конциліарна істина. Значущість гностицизму для повноти сприйняття реальності.

Модульний контроль № 2 проводиться з метою оцінки засвоєння тем другого модуля «Міфи і релігія як історичні форми трансгресії знання» і передбачає виконання письмової відповіді на питання одного з двох варіантів модульного контролю. Надаю взірець варіанту:

Варант 1.

1. Охарактеризуйте основні функції міфу.
2. У чому ви вбачаєте сутність метафори?
3. У чому полягає конціліарна істина і в чому її відмінність від істини як такої?
4. Значущість гностицизму порівняно з християнством.

Критерії оцінювання. Письмова відповідь на варіант контрольного завдання оцінюються від 1 до 8-х балів (за правильність відповіді – 6 балів, за логічність суджень – 1 бал, за обґрунтованість і самостійність суджень – 1 бал).

МОДУЛЬ 3. РАЦІОНАЛІЗМ І СУСПІЛЬСТВО

Тема 3.1. КРИЗА РАЦІОНАЛІЗМУ ЯК ШЛЯХ ДО ПОВНОТИ

Анотація до лекції 3.1.

Єдність історичного і логічного в повноті наукової та філософської методології в річищі Декартівського методу. Домінування раціональності та втрата гуманізму. Нове розуміння «кінця історії». Руйнування ідеї моральності.

План

1. Зміна статусу філософії в новий час.
2. Раціоналізм Р. Декарта як фундамент європейського мислення.
3. Передумови та наслідки втрати гуманістичної інтенції як історично ствердженої істини людського існування
4. Блез Паскаль як уособлення альтернативи раціоналізму.

Завдання для самостійної роботи до теми 3.1.

1. У чому, на ваш погляд, полягає складність або недостепенність декартівського методу.
2. Які істини, за Декартом, варто вважати самоочевидними.
3. Спробуйте самостійно сконструювати, а потім знайти і порівняти з оригіналом закінчення фрази Паскаля «Господь створив нас без нас...» і прокоментувати її.

Література: 1, 2, 4–6, 9–11, 16–18, 23, 25, 33, 34, 37–40.

Тема 3.2. СУСПІЛЬСТВО ТА ЕКОНОМІКА В НОВИХ ПІЗНАВАЛЬНИХ ВИМІРАХ У ДОБУ МОДЕРНУ

Анотація до лекції 3.2.

Просвітництво і його актуальний контент. Проблема домінування раціоналістичної парадигми у сфері економіки. Мораль і економіка.

План

1. Світло розуму в ідеях природної свободи Ж.-Ж.Руссо.
2. Значущість принципу розподілу влад у теоретичному доробку Ш. Монтеск'є.
3. Сутність просвітництва у ідеї прогресу Робера Тюрго.

4. Суперечність моралі й економіки як проблема Нового часу.
5. «Некласичність» класичної теорії політекономії Адама Сміта.
6. Сучасна проблемність економічної теорії. Д. Канеман, А. Тверські.

Завдання для самостійної роботи до теми 3.2.

Як зрозуміти принцип єдності історичного і логічного на прикладі застосування наукової методології та філософського осмислення розгортання людської діяльності. Що А. Сміт вважав мірилом цінності виробленого товару. Спробуйте закінчити фразу Монтеск'є «Коли я приїжджаю до нової країни, я не запитую, чи гарні там закони, а ...». У чому полягає обмеженість ідеї прогресу, висунута Р.Тюрго, якщо така має місце.

Література: 1, 2, 7, 8, 15, 16, 24, 32, 34–40.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 3

Визначити основні позиції Декартівської пізнавальної методології. У чому полягає сутність принципу єдності історичного і логічного. У чому полягає принцип розподілу влад і навіщо він потрібен. У чому полягає теорія суспільного договору Дж. Локка. Як у поглядах А. Сміта пов'язані економіка, мораль і пізнання (розум). Які поняття і в якій послідовності А. Сміт проголошував мірилом цінності. Чи може теорія «очікуваної корисності» Канемана бути визнана універсальним законом економіки.

Модульний контроль № 3 проводиться з метою оцінки засвоєння тем третього модуля «Раціоналізм і суспільство» і передбачає виконання письмової відповіді на питання одного з двох варіантів модульного контролю. Надаю взірць варіанту:

Варіант 1.

1. Визначити основні позиції Декартівської пізнавальної методології.
2. Що саме Декарт вважав очевидністю і чому
3. У чому полягає теорія суспільного договору Дж. Локка.
4. Як у поглядах А. Сміта пов'язані економіка, мораль і пізнання

Критерії оцінювання. Письмова відповідь на варіант контрольного завдання оцінюються від 1 до 8-х балів (за правильність відповіді – 6 балів, за логічність суджень – 1 бал, за обґрунтованість і самостійність суджень – 1 бал).

МОДУЛЬ 4. ІСТИНА І ВОЛЯ У ФІЛОСОФСЬКОМУ ВИМІРІ

Тема 4.1. ВОЛЯ ЯК ЗАСНОВОК НОВОЇ МОДЕЛІ РОЗУМІННЯ ЛЮДИНИ

Анотація до лекції 4.1.

Коперніканський переворот І. Канта у філософії. Пізнання як спосіб організації досвіду та вольовий процес. Воля у філософському доробку А. Шопенгауера та Ф. Ніцше.

План

1. Поняття речі у собі. Аналітичні та синтетичні судження.
2. Проблема душі у І. Канта та зустріч з прекрасним.
3. Основні ідеї філософії Ф. Ніцше у світлі уявлень А. Шопенгауера про волю.
4. Воля у Гегелівській філософській системі.
5. Енергетична основа аналітичної психології К.Г. Юнга.

Завдання для самостійної роботи до теми 4.1.

Спробуйте сформулювати, виходячи з тексту, сутність поняття «розуміння» та прокоментуйте його (підбір слів для пояснення – мета виконання цього пункту завдання). Який образ ви пов'язуєте з ідеєю Ф. Ніцше про вічне повернення. Як розуміти положення Ф. Ніцше, що воля до влади – це потуга бути.

Література: 1, 2, 7, 8, 15, 16, 24, 32, 34–40.

Тема 4.2. ІСТИНА НА ПЕРЕТИНІ ФІЛОСОФСЬКОГО ТА НАУКОВОГО ЗНАННЯ

Анотація до лекції 4.2.

Перетин наукової та філософської концепцій реальності у Ейнштейнівській теорії відносності, зміна пізнавальної парадигми на зламі XIX–XX століть. Загальна класифікація видів енергії: З. Фрейд і К. Юнг. Роль волі в об'єднавчій концепції енергії. Онтологізм і гносеологізм у пошуках істини. Схоплення поняття «ціннісної енергії».

План

1. Особливості пізнавального руху в постмодерні.
2. Варіанти сучасного розуміння істини.
3. Основні види енергії в онто-гносеологічній моделі розуміння людини.
4. Механізм живлення свідомості ціннісною енергією.
5. Нові координати людського існування.

Завдання для самостійної роботи до теми 4.2.

Спробуйте осмислити та «схопити» сутність поняття «ціннісна енергія», відтворивши наведені у тексті феноменологічні кроки переживання для зустрічі людини з власною свідомістю. У чому полягає проблема відтворення феноменологічного досвіду, який запропоновано відтворити згідно із означеними у тексті кроками самостійно. Як ви зрозуміли запропоновану модель нових координат людського існування, чи можете її прийняти або заперечити.

Література: 1, 2, 7, 8, 15, 16, 24, 32, 34–40.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 4

Які відкриття лягли в основу зміни пізнавальної парадигми на початку XX сторіччя. Визначте основні варіанти філософського розуміння істини. Визначте різницю онтологічного і гносеологічного підходу в розумінні істини.

Яку класифікацію видів енергії запропоновано і в чому сутність поняття «ціннісна енергія».

Модульний контроль № 4 проводиться з метою оцінки засвоєння тем четвертого модуля «Істина і воля у філософському вимірі» і передбачає виконання письмової відповіді на питання одного з двох варіантів модульного контролю або підготовку презентації. Вимоги до оформлення письмових робіт та презентації (практична частина) подано в РНП. Надаю взірець варіанту.

Варіант 1.

1.Окресліть основні відкриття що вплинули на формування пізнавальної парадигми ХХ сторіччя.

2. У чому полягає специфіка філософського та природничо-наукового роуіміння істини.

3. Сформулюйте відмінність змісту понять онтологія та гносеологія.

4.Яка класифікація видів енергії пропонується у координатному ціннісному підході.

Критерії оцінювання. Письмова відповідь на варіант контрольного завдання оцінюються від 1 до 8-х балів (за правильність відповіді – 6 балів, за логічність суджень – 1 бал, за обґрунтованість і самостійність суджень – 1 бал).

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

(за формами контролю)

1 семестр

№ з/п	Назви виду роботи, способи набуття знань	Бали за 1 заняття	Бали за всі заняття (максимальні)	
			1 модуль	2 модуль
1	Відвідування лекцій та участь в аудиторній роботі	8	4x8=32	4x8=32
3	Модульна контрольна робота	8	1x8=8	1x8=8
	Усього за модуль		40	40
	Залік		20	
	Разом з дисципліни		40+40+20=100 балів	

2 семестр

№ з/п	Назви виду роботи, способи набуття знань	Бали за 1 заняття	Бали за всі заняття (максимальні)	
			3 модуль	4 модуль
1	Відвідування лекцій та участь в аудиторній роботі	8	4x8=32	4x8=32
3	Модульна контрольна робота	8	1x8=8	1x8=8
	Усього за модуль		40	40
	Екзамен		20	
	Разом з дисципліни		40+40+20=100 балів	

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ АБО ЗАЛІКУ

1. У чому різниця способів і предмета пізнання філософії та науки?
2. На думку В. Вундта, що потрібно встановити в метафізичному й етичному пізнанні?
3. Що означає алетейя і як тлумачити смисл цього поняття?
4. Які основні поняття, що йдуть від давньогрецької традиції, використовуються у філософії?
5. Що і як сформулював Фома Аквінський?
6. Що є ознакою мудрості на думку Монтеня?
7. Що пропонує взяти за основу пізнання Декарт?
8. Що вважає основою філософії Ортега-і-Гассет?
9. Які питання про функцію та значення філософії ставить Б. Рассел?
10. Яка ідея була сформульованою у добу Просвітництва та зазнала кризи у ХХ ст.?
11. Як розумів філософію Енгельс і чому його теза про роль філософії хибна (або ні)?
12. Чим вважав філософію М. Мамардашвілі?
13. Як характеризував філософію М. Шеллер?
14. Що вважав головним у філософії Ясперс?
15. Які напрями філософського знання?
16. Які питання для філософії визначив Кант?
17. Які три основні проблеми філософії визначив В. Вундт?
18. Що хоче пізнати метафізика?
19. Що хоче пізнати етика?
20. Як розуміти предмет філософії науки?
21. У чому сутність ідеї архе?

22. Яке доведення відсутності НІЩО Парменідом?
23. У чому сутність спроб атомістів перемогти апорії?
24. У чому полягала сутність «сократівського повороту» у давньогрецькій філософії?
25. Наведіть один із софізмів та розкрийте його «хитрість».
26. Що таке знак?
27. Що таке символ?
28. Що таке образ?
29. Що таке ентимема?
30. Які кроки сократівського досягнення істини можна виділити?
31. Яка основна етична позиція Сократа?
32. Що становить основне філософське відкриття Платона?
33. Які форми правління визначає Платон?
34. У чому полягає теорія ідей Платона та як її заперечував Аристотель?
35. У чому полягає проблема 3-ї людини і як її можна вирішити?
36. Що Аристотель розуміє під субстанцією?
37. У чому проблема вчення Аристотеля про універсалії?
38. Сутність етичного вчення Аристотеля?
39. Які історичні форми альтернативності знання можна навести?
40. Що таке метафора?
41. Що таке переживання?
42. Що притаманно людській свідомості й було позначено як покривало майї?
43. У чому виявився конціліарний спосіб досягнення істини?
44. У чому суперечливість застосування поняття воля у пізнанні?
45. Чому існує зло і що є воля в такому розумінні?
46. Визначте радикальну відмінність християнського та гностичного світобачення і, відповідно, пізнання?
47. Які складові раціонального методу пізнання Декарта можна назвати?
48. Які ідеї висунули Дж. Берклі, Д. Юм?
49. Що передбачає принцип конституціоналізму Дж. Локка?
50. Що стверджував Монтезкье?
51. Що проголошував у сфері економіки професор Адам Сміт?
52. Що і як, на думку І.Канта, ми пізнаємо ?
53. Спробуйте пояснити різницю між кантівськими поняттями «синтетичні та аналітичні судження»?
54. Як різняться воля у природному та людському світі?
55. Обґрунтуйте підстави суджень смаку.
56. У чому полягає концепція А. Шопенгауера?
57. У чому полягає концепція Ф. Ніцше?
58. У чому полягає концепція Г. Гегеля?
59. Що впливало з теорії А. Ейнштейна?
60. Які ідеї Фрейда?
61. Які ідеї К. Юнга?
62. Як поєднуються поняття енергії та волі?

63. Як визначити волю?
64. Які види енергії можна виділити?
65. Який смисл поняття «ціннісна константа»?
66. Яка залежність енергії та ціннісної енергії?
67. Розкрийте сутність двох підходів до істини та спробуйте відтворити їх критику.
68. Яку хибу побудови теорій встановив К. Поппер?
69. У чому полягає принцип фальсифікаціонізму та його слабкість?
70. Як розуміти феноменологію?

ВИМОГИ ДО ПРАКТИЧНОЇ ЧАСТИНИ

Для письмових робіт: Обсяг – 2 повні сторінки тексту (зокрема з вихідними даними і бібліографією) + ілюстрації (якщо це передбачено завданням). Шрифт – Times New Roman 14, міжрядковий інтервал – 1,5. Поля: всі – 2 см. Абзац – 1,25.

Структура вихідних даних: прізвище, ім'я / Курс, група / Назва дисципліни / дата виконання письмової роботи.

Тема дослідження – великими літерами по центру сторінки.

Структура роботи: Актуальність теми дослідження / Аналіз досліджень і публікацій / Мета дослідження / Виклад основного матеріалу / Наукова новизна / Висновки.

Список використаних джерел укладається за алфавітом та оформлюється згідно з вимогами Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015.

Для презентацій. Загальний обсяг презентації 5-7 слайдів (якщо інше не вказано до завдання).

Перший слайд має містити таку інформацію: прізвище, ім'я / курс, група / назва дисципліни / дата виконання письмової роботи / тема дослідження.

Останній слайд – список використаних джерел укладається за алфавітом і оформлюється згідно з вимогами Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015. Інші слайди мають розкривати тему дослідження. Слайди мають містити текст і можуть містити ілюстрації, графіки та ін. Шрифт – Times New Roman 16. Міжрядковий інтервал – 1,25.

Доповідь до презентації – 7–8 хвилин (якщо інше не вказано до завдання).

Критерії оцінювання:

- за правильність відповіді – 5 балів,
- за логічність суджень – 1 бал,
- за обґрунтованість і самостійність суджень – 1 бал,
- дотриманість вимог оформлення роботи – 1 бал.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧА

Відповідь здобувача оцінюється на:

- **Оцінку А (90-100)** – якщо повно та глибоко, розгорнуто, правильно та обґрунтовано викладено матеріал:
 - здобувач виявляє глибокі знання усієї програми навчальної дисципліни;
 - відображає чітко знання термінів, правильно формулює відповідь, робить власні висновки та узагальнення;
 - застосовує теоретичні знання на практиці, робить власні висновки та узагальнення;
 - володіє навичками аналізу культурних практик;
 - розуміє можливості сучасних наукових методів та володіє цими методами на рівні, необхідному для вирішення практичних завдань, що постають при виконанні професійних обов'язків.
- **Оцінку В (82-89)** – якщо правильно та обґрунтовано викладено матеріал:
 - здобувач виявляє знання усієї програми навчальної дисципліни;
 - відображає чітко знання термінів, правильно формулює відповідь, робить певні узагальнення;
 - але відповідь не містить усіх необхідних відомостей про предмет запитання;
 - наявні незначні неточності у виконанні практичних завдань.
- **Оцінку С (74-81)** – якщо правильно викладено матеріал:
 - відображає знання термінів, логічно формулює відповідь, але наявні незначні недоліки у розкритті змісту понять, категорій, закономірностей, нечіткі їхні характеристики;
 - наявні неточності у виконанні практичних завдань.
- **Оцінку D (64-73)** – якщо відповідь здобувача є поверхневою, недостатньо аргументованою:
 - є неповною, не містить усіх необхідних відомостей про предмет запитання;
 - є не зовсім правильною: наявні недоліки у розкритті змісту понять, категорій, закономірностей, нечіткі їх характеристики;
 - свідчить про наявність прогалин у знаннях, зокрема не засвідчує повною мірою знання основних понять, концепцій, категорій;
 - не містить посилань на літературу;
 - викладена з порушенням логіки подання матеріалу.
 - містить багато граматичних, грубих стилістичних помилок і виправлень;
- **Оцінку E (60-63)** – якщо відповідь здобувача є поверхневою:
 - свідчить про наявність прогалин у знаннях, зокрема не засвідчує повною мірою знання основних понять, концепцій, категорій;
 - викладена з порушенням логіки подання матеріалу.
- **Оцінку Fx (35-59)** – якщо здобувач не відповів на поставлене питання або відповідь є неправильною:

- не розкриває сутності питання, або ж допущено грубі змістовні помилки, які свідчать про відсутність відповідних знань у здобувача чи їх безсистемність і поверховість;
 - не знає основних положень навчальної дисципліни та принципів аналізу ситуацій; не вміє сформулювати власну думку та викласти її.
- **Оцінку F (1-34)** – якщо здобувач не відвідував заняття, не відпрацював їх, не проявляв бажання пізнавати навчальну дисципліну.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	Відмінно
82–89	B	Добре
74–81	C	
64–73	D	Задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна література:

1. Бауман З. Плинні часи. Життя в добу непевности. Київ : Критика, 2013. 173, [1] с.
2. Баумейстер А. Буття і благо. Вінниця : 2014. 418 с
3. Баумейстер А. Біля джерел мислення і буття. Київ : Дух і літера, 2012. 480 с.
4. Боецій С. Розрада від філософії. Київ : Основи, 2002. 146 с.
5. Гайдеггер М. Дорогою до мови. Львів : Літопис, 2007. 232 с.
6. Гегель Г. Феноменологія духу. Київ : Основи, 2004. 548 с Гадамер Г.-Г. Істина і метод. Т. 1: Герменевтика І: Основи філософської герменевтики. Київ : Юніверс, 2000. 464 с.
7. Декарт Р. Метафізичні твори. Харків : Фоліо, 2020. 219 с.
8. Декарт Р. Міркування про метод, щоб правильно спрямувати свій розум і відшукати істину в науках. Київ : Тандем, 2001. 101 с.
9. Еліаде М. Пошуки. Історія та смисл в релігії. Київ : Дух і Літера, 2019. 256 с.
10. Кант І. Естетика. Львів : Аверс, 2007. 360 с.
11. Кант І. Критика сили судження. Київ : Темпора, 2022. 906 с.
12. Кант І. Критика чистого розуму. Київ : Юніверс, 2000. 504 с.
13. Куннас Т. Зло. Розкриття сутності зла у літературі та мистецтві. Львів : Видавництво Анетти Антоненко; Київ : Ніка-Центр, 2015. 288 с.
14. Рікер П. Історія та істина. Київ : КМ Academia: Пульсари, 2001. 393 с.
15. Святий Августин. Сповідь. Київ : Основи, 1999. 319 с.
16. Сіверс В. Філософія науки : навчальний посібник. Київ : НАКККІМ, 2017.
17. Сіверс В. 16. Філософія творчості : підручник. Київ : НАКККІМ, 2023.
18. Сіверс В. Цінність як горизонт культурологічних подій // *Міжнародний вісник: Культурологія. Філологія. Музикознавство*. 2014. Вип. II (№ 1). С. 23–27.
19. Сіверс В. Проблема «третьої людини» у Аристотеля в аспекті імплементації принципу рекурсивності // *Культура і сучасність*. 2016. № 1. С.8–15.
20. Сіверс В. Емуляція і жертва (до аналізу ціннісного аспекту створення штучного інтелекту в моделі Ніка Бострома) // *Українські культурологічні студії*. Київ : Київський університет, 2018. № 1 (18). С. 48–52.
21. Sivers V. The axiological aspects of the relationship between the human and artificial intelligence in the context of futurist conceptions of the xxi century's beginning. // *Наукові студії із соціальної та політичної психології [Текст] : зб. ст. Вип. 45 (48) / Ін-т соц. та політ. психології НАПН України*. Київ : Талком, 2020. 148 с. С. 130–138.
22. Сіверс В. Невдоволення державою як супутній феномен смислової дискурсу культури пустотності. // *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2019. № 2. С. 117–122.

23. Сіверс В. Бугайова О. Виміри людської творчості в контексті порівняльного аналізу праць М. Гайдеггера та А. Бергсона. *Культура і сучасність : альманах*. 2023. № 1. С. 9–16.
24. Сіверс В. Методологія ціннісного координатного підходу в моделі альтернативного розуміння свідомості. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. Київ, 2024. № 1. С. 49–55.
25. Сіверс В. Онто-гносеологічний принцип як універсальний спосіб актуалізації знання // *Гуманітарний корпус*. Випуск 39 Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Наукові пошуки: актуальні дослідження, теорія та практика» (14.05.2021 р.), С.143-146
26. Сіверс В. Онтологічні засади утворення простору творчості та його ціннісна структуризація. // *Сучасний культурно-мистецький простір: креативні та інформаційно-комунікативні трансформації*: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 21–22 червня 2022 р. М-во культ. та інформ. політики України; Нац. акад. кер. кадрів культ. і мистец. Київ : НАКККіМ, 2022. 195 с. С. 69–71.
27. Фройд З. *Невпокій в культурі*. Львів : Апріорі, 2022. 120 с.
28. Юнг К. *Структура і динаміка психічного*. Київ : Центр навчальної літератури, 2022. 274 с.

Додаткова

29. Білокобильський О.В. Від науки до міфу. Онтологічні дослідження. Донецьк : Апекс, 2004. 202 с.
30. Бюлер Д. Відповідальність за майбутнє з глобальної перспективи. Актуальність філософії Ганса Йонаса та етики дикурсу. Передмова Г. Альтнера. Переклад з німецької, післямова перекладача, примітки А. Єрмоленка. Київ : Стилос, 2014.
31. Данильян О. Дзьобань О. Методологія наукових досліджень : підручник. Канеман Д. Сібоні О. Санстейн К. «Шум. Хибність людських суджень». 2022. 362 с. <https://nashformat.ua/products/shum.-hybnist-lyudskiyh-sudzhen-709488>
32. Канеман Д. Талер Р. Санстейн К. Поведінкова економіка. Наш формат. 2022 : 377 с.
33. Лісовський П. Лісовська Ю. Філософія фундаментальних знань: війна у мирі та мир у війні : навчальний посібник. Ліра К, 2023.: 370 с.
34. Максюта М.Соколова О. Філософія науки: гуманітарно-педагогічний синтез. Гельветика, 2020. 310 с.
35. Меясу Кантен. Після скінченності. Нарис про необхідність контингентності. Контур 2024. 415 с. <https://nashformat.ua/products/pislya-skinchennosti.-narys-pro-neobhidnist-kontyngentnosti-950656>
36. Морен Е. Шлях. За майбутнє людства. Київ : Ніка-Центр, 2014. 256 с.
37. Новітня західна філософія науки : підручник. І. Добронравова. Т. Білоус. О. Комар. Київ : ПАРАПАН. 2008.
38. Попович М. Бути людиною. Київ : Києво-Могилянська академія, 2011.

39. Попович М. В. Вимір раціональності як чинник європейської інтеграції України / Попович М. В., Васильченко А. А., Омельянчик В. Й., Вяткіна Н. Б., Навроцький В. В., Поляк Г. В., Кохан Я. О., Кузнецов В. І., Кисляковська І. В., Йолон П. Ф., за ред. М. В. Поповича. Київ : Наукова думка, 2014. Право. 2023. 337 с.
40. Рубанець О. Філософські проблеми наукового пізнання : навчальний посібник. Університетська книга, 2023. 223 с.
41. Семенюк Е. Філософія сучасної науки і техніки : підручник. Вид. 3-тє, випр. та допов. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 364 с
42. Снайдер Тімоті «Про свободу». Човен. 2024. 432 с. <https://nashformat.ua/products/pro-svobodu-94974>
43. Сніжко В., Отрошко Л. Творчість через Символ: монографія. Сімферополь: Таврія, 2010. 236 с., іл., вкл. 8 с.
44. Сучасна філософія науки: теми й проблеми. Новий світ-2000, 2024. 141 с.
45. Фергюсон Ніл. Приреченість: політика і катастрофи. Наш Формат. 2022. 496 с. <https://nashformat.ua/authors/nil-fergyuson-books>
46. Фергюсон Н. Цивілізація. Як захід став успішним. Шість козирів у колоді Заходу. Київ : Наш Формат, 2017.- 488 с.
47. Кузь О.М., Чешко В. Ф. Філософія науки : навчальний посібник. [Електронне видання]. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 172 с.
48. Філософія науки : підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, В. Л. Чуйко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової. Київ : Київський університет, 2018. 255 с.
49. Філософія. Психологія. Педагогіка. Вип. 2. 2011. С. 108–113.
50. Філософські дискурси раціональності / В. В. Лях (відп. ред.), В. С. Пазенок, Я. В. Любивий, К. Ю. Райда, О. М. Йосипенко, О. М. Соболюк, Л. А. Ситніченко, В. М. Куплін. Київ : Либідь. 2010.
51. Хамітов Н. Шашкова Л. Крилова С. Словник новітніх термінів філософії науки та філософії культури. Київ, 2024. 317 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Архів української періодики онлайн «LIBRARIA» : Про проект. Архівні Інформаційні Системи. URL: <http://libraria.ua/about>
2. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія [Електронний ресурс] : [офіц. сайт]. URL: <http://journals.uran.ua/bdi>
3. Бібліотечний вісник [Електронний ресурс] // Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : URL: <http://bv.nbuv.gov.ua/>
4. Верховна рада України <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/>
5. Віртуальний музей нематеріальної культурної спадщини. URL: <http://virtmuseum.uccs.org.ua/ua/site/introdaction>
6. Державна архівна служба України (Укрдержархів) [Електронний ресурс] : [офіц. сайт]. URL: <http://www.archives.gov.ua/Archives/scau.php>
7. Державна наукова установа «Книжкова палата України імені Івана

- Федорова» [Електронний ресурс] : [офіц. сайт]. URL: <http://www.ukrbook.net>
8. Державна наукова установа «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» [Електронний ресурс] : [вебсайт] / М-во освіти і науки України. Київ, [2018]. URL: <http://www.uintai.kiev.ua>
 9. Державна науково-технічна бібліотека України [Електронний ресурс] : [офіц. сайт]. URL: <https://dntb.gov.ua>
 10. Державне підприємство «Український інститут інтелектуальної власності (Укрпатент)» [Електронний ресурс] : [вебсайт]. [Київ], 2004–2021. URL: <http://www.uipv.org>
 11. Електронна бібліотека «Diasporiana.org.ua» : Про проект. URL: <http://diasporiana.org.ua/pro-proekt/>
 12. Електронна бібліотека «Історична спадщина України». URL: <https://nibu.kyiv.ua/greenstone/cgi-bin/library.cgi?a=p&p=homepage&l=uk&w=utf-8>
 13. Електронна бібліотека «Україніка» : Про проект. URL: <http://irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?C21COM=F&I21DBN=AUTHOR&P21DBN=ELIB>
 14. Електронний каталог Національної академії керівних кадрів культури мистецтв [Електронний ресурс] : [офіц. сайт]. URL: <http://cutt.ly/DOYq6Yr>
 15. Культура України : електронна бібліотека Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. URL: <http://elib.nplu.org>
 16. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника [Електронний ресурс] : [вебсайт]. [Львів, 2012–2021]. URL: <http://www.lsl.lviv.ua>
 17. Міністерства освіти і науки України : вебсайт. Режим доступу : <http://library.nakkkim.edu.ua>
 18. Міністерство культури та інформаційної політики України : вебсайт. Режим доступу : <https://mkip.gov.ua/content/pro-ministerstvo.html>
 19. Міністерство та комітет цифрової трансформації України [Електронний ресурс] : [офіц. сайт]. URL: <https://thedigital.gov.ua>
 20. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] // Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : URL: <http://np.nbuv.gov.ua/uk/>
 21. Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв. Електронний каталог <http://library.nakkkim.edu.ua>
 22. Національна академія керівних кадрів культури мистецтв [Електронний ресурс] : [офіц. сайт]. URL: <https://cutt.ly/GOYqJWh>
 23. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс] : [офіц. сайт]. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>
 24. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого [Електронний ресурс] : [офіц. сайт]. URL: <https://nlu.org.ua>
 25. Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>
 26. Репозитарій Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв

- України : офіц. сайт. URL: <http://elib.nakkkim.edu.ua/>
27. Рукописна та книжкова спадщина України» [Rukopisna ta knižkova spadšina Ukraïni] [Електронний ресурс] // Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : URL: <http://rksu.nbuiv.gov.ua/uk/>
 28. Українська бібліотечна енциклопедія [Електронний ресурс] // Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. URL: <http://ube.nlu.org.ua>
 29. Український державний інститут культурної спадщини : вебсайт. URL: <https://www.spadshina.org.ua/> (дата звернення: 14.01.2020).
 30. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка [Електронний ресурс]: [веб-сайт]. [Харків], 1991–2020. URL: <http://korolenko.kharkov.com>
 31. <http://www.philosophia.org.ua>
 32. <http://www.philsci.univ.kiev.ua> (бібліотека факультету філософії Київського національного університету ім.Тараса Шевченка).
 33. <http://www.philosophy.ua>
 34. <http://platonanet.org.ua>